

Sygn. akt III AUa 827/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 października 2016 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Bożena Grubba (spr.)
Sędziowie:	SA Grażyna Czyżak SA Aleksandra Urban
Protokolant:	stażysta Anita Musijowska

po rozpoznaniu w dniu 17 października 2016 r. w Gdańsku

sprawy G. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury pomostowej

na skutek apelacji G. K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VIII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 10 marca 2016 r., sygn. akt VIII U 1559/15

oddala apelację.

SSA Grażyna Czyżak SSA Bożena Grubba SSA Aleksandra Urban

Sygn. akt III AUa 827/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 29.10.2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił G. K. prawa do emerytury pomostowej z uwagi na brak 15 – letniego okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 19.12.2008 r. o emeryturach pomostowych (jednolity tekst: Dz. U. z 2015 r., poz. 965). W uzasadnieniu wskazał, że nie uwzględnił do stażu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze okresu zatrudnienia od 18.11.1980 r.

do 30.06.1997 r. z tytułu zatrudnienia w (...) S. A. w G..

Odwołanie od powyższej decyzji złożył G. K. wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji i ustalenie prawa do emerytury pomostowej.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o oddalenie odwołania i podtrzymał argumentację przedstawioną w zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy w Gdańsku VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 10 marca 2016 r. oddalił odwołanie ubezpieczonego (sygn. akt VIII U 1559/15) .

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny.

Ubezpieczony G. K., urodzony dnia (...), w dniu 14.09.2015 roku złożył do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniosek o przyznanie emerytury pomostowej.

Ubezpieczony nie pozostaje w stosunku pracy.

W toku postępowania przed ZUS ubezpieczony udowodnił 37 lat i 23 dni okresów składkowych i nieskładkowych, w tym żadnego okresu pracy w szczególnych warunkach.

Zaskarżoną w sprawie decyzją ZUS odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury pomostowej, albowiem nie udokumentował on wymaganego stażu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Ubezpieczony w okresie od 02.08.1976 r. do 25 października 1976 r. był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) w G. na stanowisku tokarza w pełnym wymiarze czasu pracy.

Ubezpieczony w okresie od 02.11.1978 r. do dnia 24.03.1980 r. był zatrudniony w Pomocniczym Przedsiębiorstwie Usługowym (...) w G. Zakład Usługowy (...) w G. na stanowisku majstra zmianowego w pełnym wymiarze czasu pracy.

Ubezpieczony w okresie od 03.04.1980 r. do dnia 15.11.1980 r. był zatrudniony w Spółdzielni Kółek Rolniczych w W. na stanowisku brygadzisty warsztatu w pełnym wymiarze czasu pracy.

Ubezpieczony w okresie od 18.11.1980 r. do dnia 30.06.1997 r. był zatrudniony w (...) S.A (obecnie (...) S.A.) na stanowisku ślusarz-operator mechanik urządzeń elewatora w pełnym wymiarze czasu pracy.

Ubezpieczony w okresie od dnia 01.07.1997 r. do dnia 06.02.1988 r. był zatrudniony w (...) SP. z o.o. na stanowisku magazynier-brygadzista w pełnym wymiarze czasu pracy.

Ubezpieczony w okresie od 01.02.2000 r. do 08.09.2015 r. był zatrudniony w (...) Sp. z o.o. W okresie od 01.02.2000 r. do 30.06.2000 r. na stanowisku operatora sprzętu i urządzeń przeładunkowych/konserwator, w okresie od 01.07.2000 r. do 30.06.2007 r. na stanowisku szef zmiany/główny konserwator, w okresie od 01.07.2007 r. do 31.12.2008 r. na stanowisku starszy operator/główny konserwator sprzętu i urządzeń, w okresie od 01.01.2009 r. do 30.04.2010 r. na stanowisku szef zmiany, w okresie od 01.05.2010 r. do 08.09.2015 r. na stanowisku starszy operator/główny konserwator sprzętu i urządzeń przeładunkowych. Na wyżej wymienionych stanowiskach wykonywał on pracę w pełnym wymiarze czasu pracy.

W okresie od 16.09.2000 r. do 15.07.2008 r. był zgłoszony do ubezpieczeń przez płatnika (...) SPÓŁKA Z O.O. z tytułu zatrudnienia na umowę zlecenie.

W okresie od 01.08.2008 r. do dnia wystawienia zaświadczenia zatrudnieniu i wynagrodzeniu tj. 17.04.2014 r. współpracował z (...) sp. z o.o. w ramach umowy zlecenia.

Przechodząc do rozważań prawnych, Sąd Okręgowy przytoczył, że zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2008 r., Nr 237, poz. 1656 ze zm.) prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5 – 12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.;
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
- 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5 – 9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 5) przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- 6) po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Wnioskodawca nabywa prawo do emerytury pomostowej, jeżeli spełnia kumulatywnie wszystkie przesłanki postawione w art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych.

W rozpoznawanej sprawie bezspornym jest, iż ubezpieczony na dzień złożenia wniosku ukończył 60 lat, nie pozostaje w stosunku pracy.

Sąd Okręgowy wskazał, że spór w przedmiotowej sprawie koncentrował się na kwestii ustalenia, czy ubezpieczony legitymuje się na dzień wejścia w życie ustawy o emeryturach pomostowych w życie, tj.: na dzień 1 stycznia 2009 r. co najmniej 15 - letnim okresem pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych (na podstawie art. 4 pkt 2 w zw. z art. 49 pkt 2 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych).

W świetle treści przepisu art. 49 pkt 3 ustawy o emeryturach pomostowych przesłankę tę analizować należy przez pryzmat przepisów art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych (por. wyroki S.N.: z dnia 13 marca 2012 r. w sprawie II UK 164/11, publik. LEX nr 1171289 i z dnia 4 września 2012 r. w sprawie I UK 164/12, publik. LEX nr 1284720). Powyższe oznacza, że przy ustalaniu okresu uprawniającego do emerytury pomostowej, o którym mowa w art. 49 pkt 3 ustawy o e. p., nie uwzględnia się okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 32 i 33 ustawy o e. r. FUS.

Do okresów wykonywania pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu przepisu art. 3 ust. 1 i 3 w/w ustawy organ rentowy nie zaliczył okresu od 18.11.1980 r.

do 30.06.1997 r. z tytułu zatrudnienia w (...) S. A. w G. (poprzednio (...) S.A) z uwagi na brak zaświadczenia potwierdzającego wykonywanie pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze w rozumieniu przepisu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Zgodnie z przepisem art. 51 w/w ustawy, za okresy przypadające przed dniem 01.01.2009 r. płatnik składek jest zobowiązany do wystawienia zaświadczeń o okresach pracy w szczególnych warunkach,

w rozumieniu art. 3 ust. 1 lub 3 w/w ustawy zgodnie z którym wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 i 2 do ustawy o emeryturach pomostowych.

Co do spornego okresu zatrudnienia od 18.11.1980 r. do 30.06.1997 r. Sąd Okręgowy zważył, że w aktach organu rentowego znajduje się świadectwo pracy wydane przez (...) S.A, z którego wynika, iż w spornych okresach ubezpieczony stale

i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę na stanowisku ślusarza-operatora mechanika urządzeń elewatora. Zgodnie z dokumentacją zawartą w aktach osobowych odwołującego tj. zaświadczeniem wydanym przez Zarząd (...) S.A z dnia 31.03.2014 r. praca, którą wykonywał odwołujący na stanowiskach monter aparatury i układów hydraulicznych, ślusarz remontowy urządzeń przeladunkowych - operator urządzeń elewatora nie występuje w wykazie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze prowadzonym przez Zarząd (...) S.A zgodnie z art. 41 ust. 4 pkt 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych.

Mając powyższe na uwadze Sąd stwierdził iż sporny okres zatrudnienia ubezpieczonego za pośrednictwem (...) S.A nie stanowi pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Sąd Okręgowy podkreślił, że wykaz prac określonych w art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych jest zamknięty i nie podlega uzupełnieniu, co oznacza, że cech pracy "o szczególnym charakterze" lub "w szczególnych warunkach" nie mogą posiadać inne prace, choćby sposób ich wykonywania i ich jakość mogła obniżyć się z wiekiem (por. wyrok S.N. z dnia 13 marca 2012 r. w sprawie II UK 164/11, publik. LEX nr 1171289).

Odnosząc się do okresu od 18.11.1980 r. do 30.06.1997 r. zatrudnienia w (...) S.A., Sąd I instancji zważył zatem, że okres ten nie może być zaliczony do stażu pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych z uwagi na niewystępowanie ich w wykazie prac o szczególnych lub prac o szczególnym charakterze w załączniku nr 1 i 2 ustawy o emeryturach pomostowych.

Odwołujący się podnosił, że w jego ocenie wykonywał prace pokładowe w charakterze marynarza, które nie zostały ujęte w świadectwie pracy, na dowód czego przedłożył kopię świadectwa marynarza i książeczki żeglarskiej. Sąd Okręgowy stwierdził, że jak wynika z materiału dowodowego ubezpieczony nie wykonywał pracy na statku żeglugi morskiej, ale na jednostce pływającej - elewatorze, który statkiem nie jest, a stanowi urządzenie służące do przeladunku tlenku glinu pomiędzy statkami. Elewator nie posiada napędu własnego, pływa na terenie portu. Nadto żegluga morska realizowana jest między portami morskimi za pomocą wyspecjalizowanych statków, np.: statków pasażerskich, typu (...) do przewozu samochodów i wagonów, czy kontenerowców, tankowców itp.

Ze względu na rejon pływania żeglugę morską podzielić można na żeglugę przybrzeżną-krajową i międzynarodową. (L. F., J. W.: „Mały słownik morski”, G.: (...) Ltd., 1993). Wobec powyższego Sąd I instancji nie miał wątpliwości, że ubezpieczony w powyższym okresie nie wykonywał pracy na statkach żeglugi morskiej.

Na podstawie przeprowadzonego dowodu z przesłuchania ubezpieczonego G. K. i świadka R. M. Sąd Okręgowy ustalił, że praca w spornym okresie nie stanowiła pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu przepisu art. 3 ust. 1 lub art. 3 ust. 3 uprawniających do nabycia emerytury pomostowej. Twierdzenie odwołującego, że wykonywana przez niego praca odpowiadała pracy o szczególnym charakterze wymienionym w pkt 12 załącznika nr 2 ustawy o emeryturach pomostowych Sąd uznał za bezzasadne.

Mając na względzie wszystkie wykazane przez odwołującego okresy pracy, Sąd Okręgowy uznał, że żaden z nich nie może być uznany za okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 lub art. 3 ust. 3 ustawy

o emeryturach pomostowych. Ubezpieczony nie udowodnił zatem wymaganych 15 lat okresu pracy w szczególnych warunkach. Tym samym nie spełnia przesłanek postawionych w art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych, a jego odwołanie podlega oddaleniu.

W konkluzji, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oraz cytowanych wyżej przepisów oddalił odwołanie ubezpieczonego.

Apelację od wyroku wywiódł wnioskodawca, zarzucając:

1) naruszenie przepisu art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych poprzez nieuzasadnione przyjęcie, że wnioskodawca nie spełnia przesłanek uprawniających do nabycia emerytury pomostowej,

2) naruszenie przepisu art. 233 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny materiału dowodowego i wyprowadzenie z jego analizy wniosków sprzecznych z zasadami logiki i doświadczenia życiowego poprzez błędne uznanie świadectwa pracy za dokument urzędowy w rozumieniu art. 244 § 1 k.p.c.,

Wskazując na powyższe zarzuty apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia i ustalenie prawa wnioskodawcy do emerytury, ewentualnie o uchylene zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu apelacji wnioskodawca zarzucił, że Sąd Okręgowy dokonał błędnej i sprzecznej z art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych oceny charakteru pracy wykonywanej przez wnioskodawcę, opierając swoje ustalenia w znacznym stopniu na literalnym brzmieniu świadectwa pracy wydanym przez (...) SA oraz zaświadczeniu wydanym przez Zarząd (...) SA. Przedmiotowe dokumenty nie mają zaś charakteru dokumentów urzędowych w rozumieniu art. 244 § 1 k.p.c., a jedynie są dokumentami prywatnymi w rozumieniu art. 245 k.p.c. Ustalenie rzeczywistego charakteru wykonywanej przez wnioskodawcę pracy winno zatem nastąpić z uwzględnieniem wszystkich dowodów w sprawie. W ocenie ubezpieczonego, z ustaleń poczynionych w toku postępowania wynika, iż praca wykonywana przez wnioskodawcę odpowiadała swoim charakterem pracy ujętej w punkcie 12 załącznika nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych. Okoliczność, iż elewator pływa na terenie portu nie wyklucza szczególnego charakteru wykonywanej przez wnioskodawcę pracy.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonego nie zasługuje na uwzględnienie. Nie zawiera bowiem zarzutów skutkujących koniecznością zmiany bądź uchylene zaskarżonego wyroku.

Spór w przedmiotowej sprawie koncentrował się na kwestii spełniania przez G. K. przesłanek prawa do emerytury pomostowej wynikających z ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2008 r. Nr 237, poz. 1656 ze zm.).

Podkreślić należy, iż celem postępowania apelacyjnego jest ponowne rozpoznanie sprawy pod względem faktycznym i prawnym, a ponieważ ocena zaskarżonego wyroku pod kątem prawidłowego zastosowania przez Sąd I instancji prawa materialnego może być dokonana jedynie na podstawie prawidłowo ustalonego stanu faktycznego sprawy, to w pierwszej kolejności rozważania wymagają zarzuty naruszenia prawa procesowego.

Sąd Apelacyjny przypomina, że zgodnie z art. 233 § 1 k.p.c. sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Taka ocena dokonywana jest na podstawie przekonań sądu, jego wiedzy i posiadanego doświadczenia życiowego, a ponadto powinna uwzględniać

wymagania prawa procesowego oraz reguły logicznego myślenia, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i – wając ich moc oraz wiarygodność – odnosi je do pozostałego materiału dowodowego (por. wyrok Sądu Najwyższego z 10 czerwca 1999 r., II UKN 685/98, OSNAPiUS Nr 17/2000, poz. 655).

Skuteczne podniesienie zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. wymaga wskazania, jakie kryteria oceny zostały naruszone przez sąd przy analizie konkretnych dowodów, uznając brak ich wiarygodności i mocy dowodowej lub niesłuszne im taką moc przyznając – to jest – czy i w jakim zakresie analiza ta jest niezgodna z zasadami prawidłowego rozumowania, wiedzą lub doświadczeniem życiowym, względnie – czy jest ona niepełna (zob. postanowienie SN z dnia 23 stycznia 2001 r., IV CKN 970/00, Lex nr 52753; wyrok SN z dnia 6 lipca 2005 r., III CK 3/05, Lex nr 180925). Tylko takie skonstruowanie zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. pozwala na skuteczne podważenie przeprowadzonej przez Sąd oceny dowodów, a także będących jej konsekwencją ustaleń stanu faktycznego i subsumowanie ich pod określony przepis prawa. Zgodnie z wyjaśnieniem udzielonym przez Sąd Apelacyjny w Poznaniu w wyroku z dnia 16 listopada 2005 r. (I ACa 447/05, LEX nr 177024), które Sąd odwoławczy podziela, zarzut sprzeczności istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego może tylko wówczas wzruszyć zaskarżony wyrok, gdy istnieje dysharmonia między materiałem zgromadzonym w sprawie a konkluzją, do jakiej doszedł Sąd na jego podstawie. To natomiast, że określone dowody ocenione zostały niezgodnie z intencją strony skarżącej nie oznacza jeszcze, iż Sąd dopuścił się naruszenia art. 233 § 1 k.p.c.

Przekładając powyższe rozważania na grunt analizowanej sprawy wskazać należy, iż zdaniem Sądu Apelacyjnego Sąd I instancji nie przekroczył granic swobodnej oceny dowodów. Sąd Okręgowy przeprowadził stosowne postępowanie dowodowe, a w poczynionych ustaleniach i wnioskach nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów wynikające z przepisu art. 233 k.p.c.

Niemniej jednak konieczne okazało się dokonanie uzupełniających ustaleń faktycznych na podstawie już zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego. Sąd I instancji zaniechał bowiem ustalenia, jakie konkretnie czynności wnioskodawca wykonywał w ramach spornego zatrudnienia od 18.11.1980 r. do 30.06.1997 r. w (...) S.A. Nadto, Sąd Okręgowy skupił się na ocenie tego zatrudnienia pod kątem możliwości uznania go za prace na statkach żeglugi morskiej, nie odnosząc się do ewentualnie możliwej kwalifikacji jako pracy operatorów żurawi wieżowych, do obsługi których są wymagane uprawnienia kategorii IŻ lub równorzędne oraz dźwignic portowych lub stoczniowych, co również wymagało zatem uzupełnienia przez Sąd odwoławczy.

Przechodząc do rozważań merytorycznych, Sąd Apelacyjny przypomina, że emerytury pomostowe zostały wprowadzone do polskiego prawa przez ustawę z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. Nr 237 z 2008 r., poz. 1656), która weszła w życie 1 stycznia 2009 r. Emerytury pomostowe, choć są świadczeniami emerytalnymi, różnią się od „zwykłych” emerytur tj. emerytur wypłacanych na podstawie ustawy emerytalnej osobom, które osiągnęły powszechny wiek emerytalny (tak: Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 16 marca 2010 r., w sprawie K 17/09, OTK-A 2010/3/21).

Emerytura pomostowa to świadczenie przysługujące z nowego systemu emerytalnego (art. 24 ust. 2 i 3 ustawy emerytalnej) dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, którzy nie mają prawa do emerytury określonej w przepisach art. 32, art. 33, art. 39, art. 40, art. 46, art. 50, art. 50a, art. 50e i art. 184 ustawy o emeryturach i rentach FUS oraz art. 88 Karty Nauczyciela, zwłaszcza z uwagi na niespełnienie, do końca 2008 r., warunków nabycia uprawnień do tych świadczeń. Świadczenie to spełnia

funkcję emerytury z tytułu obniżonego (niższego) wieku emerytalnego (art. 32 ustawy emerytalnej), a zatem zostało wprowadzone

ze względu na obiektywne okoliczności szybszego niż normalnie pogarszania się, wraz ze starzeniem się, organizmu człowieka, zdolności do wykonywania dotychczasowego zatrudnienia z uwagi na jego specyfikę, tj. szczególne warunki lub charakter pracy. Jednak – co istotne w stanie faktycznym niniejszej sprawy - w porównaniu do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym istotnie zawężono krąg ubezpieczonych - pracowników uprawnionych

do emerytury pomostowej, zasadniczo kierując się przy tworzeniu wykazów prac

w szczególnych warunkach/charakterze (załączniki nr 1-2 do ustawy o emeryturach pomostowych) kryteriami medycznymi z zakresu medycyny pracy (tak: Kamil Antonów, Marcin Bartnicki, Bartosz Suchacki, Ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Komentarz (komentarz do art. 24; uwagi do punktu 3), ABC, 2009, wyd. III). Rozwiązania zawarte w tej ustawie dotyczą osób objętych pracowniczym systemem ubezpieczeń społecznych i mają charakter przejściowy oraz obejmują zamkniętą liczbę określonych podmiotów (zob. uzasadnienie ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych dostępne na internetowej stronie Sejmu, VI kadencja, nr druku: 1070).

Zgodnie z przepisami art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych prace

w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą

z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane

w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku. Wykaz tych prac określa załącznik nr 1 do ustawy. Z kolei pod pojęciem prac o szczególnym charakterze ustawodawca rozumie, zgodnie z art. 3 ust. 3 ustawy, prace wymagające szczególnej odpowiedzialności oraz szczególnej sprawności psychofizycznej, których możliwość należytego wykonywania

w sposób niezagrażający bezpieczeństwu publicznemu, w tym zdrowiu lub życiu innych osób, zmniejsza się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia sprawności psychofizycznej, związanego z procesem starzenia się. Wykaz prac o szczególnym charakterze określa załącznik nr 2 do ustawy.

Na podstawie art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych prawo do emerytury pomostowej przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.;

2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;

3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;

4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;

5) przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;

6) po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;

7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Ustawa o emeryturach pomostowych dopuściła odstępstwa od przesłanki wymienionej w jej art. 4 pkt 6, wskazując w art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych, że prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która:

1) po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;

2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;

3) w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Podkreślić należy, że stosownie do art. 3 ust. 7 ustawy za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze uważa się również osoby wykonujące przed dniem wejścia w życie ustawy prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Warunkiem skutecznego ubiegania się o emeryturę pomostową - w świetle wykładni językowej art. 4 ustawy z 2008 r. o emeryturach pomostowych - jest legitymowanie się określonym stażem pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych lub dotychczasowych przepisów przed dniem 1 stycznia 1999 r. oraz kontynuowanie pracy w szczególnych warunkach, jednakże już tylko w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, po dniu 31 grudnia 2008 r.

Mając na uwadze, że G. K. po dniu 31 grudnia 2008 r. nie kontynuował pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 – co nie było sporne między stronami - konieczna zatem była ocena, czy prawo do emerytury pomostowej można ustalić ubezpieczonemu w oparciu o art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych. Przepis art. 49 ustawy ma charakter przepisu dostosowawczego i jego zadaniem jest umożliwienie przejścia na emeryturę pomostową osobom, które po dniu wejścia w życie ustawy nie spełniły warunku wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze określonej w załącznikach nr 1 i 2, jednakże w dniu wejścia w życie spełniły wszystkie pozostałe warunki.

Mając na uwadze zarzuty apelacji Sąd odwoławczy podkreśla, że w przypadku kiedy osoba ubiegająca się o emeryturę pomostową nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy "szczególnej" według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do "nowego" świadczenia jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy (okres prac) można kwalifikować jako prace w warunkach szczególnych w rozumieniu dziś obowiązujących przepisów (art. 3 ust. 1 ustawy) lub o szczególnym charakterze (art. 3 ust. 3 ustawy). Innymi słowy, brak podstaw prawnych do przyznania emerytury pomostowej ubezpieczonemu, którego dotychczasowy okres pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze dziś nie może być tak kwalifikowany (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 2.04.2014 r., sygn. akt III AUa 2302/13; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 13.03.2014 r. sygn. akt III AUa 3489/12).

Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych znajduje także potwierdzenie w judykatach Sądu Najwyższego (por. wyrok z dnia 13 marca 2012 r., II UK 164/11, OSNP 2013/5-6/62).

W wyroku z dnia 4 września 2012 r. (I UK 164/12, OSNP 2013/15-16/185) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że określenie "okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3", zawarte w art. 49 pkt

3 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. Nr 237, poz. 1656 ze zm.), oznacza okres pracy wskazany w art. 3 ust. 1 i 3 tej ustawy, bez wliczania do niego okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 32 i 33 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Mając na uwadze charakter obowiązków wykonywanych przez G. K. w ramach spornego zatrudnienia rozważyć należało zatem, czy prace te można zakwalifikować bądź jako pracę na statkach żeglugi morskiej, wymienioną pod poz. 23 Wykazu prac w szczególnych warunkach - załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych, bądź też jako prace operatorów żurawi wieżowych, do obsługi których są wymagane uprawnienia kategorii IŻ lub równorzędne oraz dźwignic portowych lub stoczniowych, wymienione pod poz. 12 Wykazu prac o szczególnym charakterze – załącznika nr 2 do ustawy.

Sąd Apelacyjny podziela w całości rozważania i wnioski Sądu I instancji w przedmiocie braku możliwości zakwalifikowania okresu pracy wnioskodawcy od 1980 r. do 1997 r. jako okresu pracy na statkach żeglugi morskiej, nie widząc zatem potrzeby ponownego przytaczania trafnej argumentacji tegoż Sądu, którą przyjmuje za własną.

Należy jednak zwrócić uwagę, że uszła uwadze Sądu Okręgowego konieczność odniesienia się do możliwości uznania pracy wnioskodawcy za pracę operatorów żurawi wieżowych, do obsługi których są wymagane uprawnienia kategorii IŻ lub równorzędne operatora dźwignic portowych lub stoczniowych, czego ubezpieczony domagał się w odwołaniu od decyzji pozwanego.

Wskazać należy, że jak wynikało z wyjaśnień G. K. oraz zeznań świadka R. M. – kierownika oddziału elewatorów, do obowiązków wnioskodawcy należała obsługa urządzeń elewatora podczas przeładunku zboża i tlenku glinu. Polegało to

na obsłudze ramion załadowniczych, kabina operatora znajdowała się na wysokości ponad 20 m. Świadek podał, że czynności w kabinie wnioskodawca wykonywał w różnym czasie – mniej więcej od 1/2 do 3/4 dnia, przy czym ubezpieczony pracował w skróconym wymiarze czasu pracy – 6 godzin dziennie. Dodatkowo, z uwagi na brak ludzi, ubezpieczony zajmował się urządzeniami hydrauliki siłowej tj. pompami, zaworami, silnikami, zbiornikami. Często następowały awarie, które trzeba było usuwać. Wnioskodawca obsługiwał również filtry i wentylatory. Wszystkie te czynności wykonywał codziennie. Wykonywał też remonty urządzeń, tj. wentylatorów pomp, silników – część z nich znajdowała się ponad wieżą, część wewnątrz wieży. Wieża znajdowała się na pontonie pływającym. Kiedy była obsługa statku i trzeba go było przeholować do burty lub wzdłuż burty lub gdy elewator zmieniał miejsce zacumowania, ubezpieczony wykonywał również czynności charakterystyczne dla marynarza pokładowego.

Mając na uwadze powyższe ustalenia, Sąd Apelacyjny zwraca uwagę, że brak jest możliwości zaliczenia spornego okresu zatrudnienia G. K. jako okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy, stosownie do art. 49 pkt 3 ustawy. O ile bowiem wnioskodawca wykonywał pewne prace, które można zakwalifikować jako prace operatora dźwignic portowych, o tyle nie były one wykonywane w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na tym stanowisku. Oprócz obsługi ramion załadowniczych z kabiny operatora, co zajmowało ubezpieczonemu od 1/2 do 3/4 dniówki roboczej, wnioskodawca wykonywał szereg czynności, które nie polegały na operowaniu żurawiem i które nie są pracami w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy. Krótsze dobowo (nie w pełnym wymiarze obowiązującego czasu pracy na danym stanowisku) świadczenie pracy wyklucza dopuszczalność uznania pracy za świadczoną w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wskutek niespełnienia warunku stałej znacznej szkodliwości dla zdrowia lub stałego znacznego stopnia uciążliwości wykonywanego zatrudnienia.

W tym stanie rzeczy, uznając, że G. K. nie spełnia wszystkich ustawowych przesłanek prawa do emerytury pomostowej, a apelacja wnioskodawcy nie zdołała podważyć ostatecznej prawidłowości wyroku Sądu I instancji Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację ubezpieczonego, jak w sentencji.

SSA Grażyna Czyżak SSA Bożena Grubba SSA Aleksandra Urban